

Öncü İşçi

Devrimci İşçi
Partisi'nin merkezi
yayın organı
Gerçek gazetesinin
ücretsiz ekidir
Sayı: 7

İşçinin Sözlüğü

Fabrika komiteleri:

İşçilerin büyük çoğunluğunun aktif şekilde mücadeleye katılımı ancak mücadelenin yükseldiği grev, direniş ve işgallerin olduğu bir ortamda mümkündür. Bu düzeyde de fabrika komiteleri öne çıkan örgütlenme biçimleridir. Fabrika komitesi sendikali, sendikasız ve farklı siyasi eğilimlere sahip tüm işçileri kapsar. Bir amaç doğrultusunda organize ve seferber eder. Ancak mücadelenin rutine girdiği, baskının arttığı, bezginlik ve ataletin hakim olduğu dönemlerde tüm işçi kitlesini hep birlikte harekete geçirmek imkansızdır. Mücadelenin sürekliliğinin sağlanmasında ekonomik düzeyde sendikalar, siyasal düzeyde de işçi sınıfı partisi esastır. Sendikaların işyeri komiteleri ile partili işçilerin oluşturduğu komiteler bu açıdan fabrika komiteleriyle karıştırılmamalıdır.

Sendikaların işyeri komiteleri:

Bazı sendikalar işyeri temsilcilerinin etrafında komiteler oluşturmaktadır. Bu komiteler ayda bir gibi sürelerde toplanarak ilgili fabrikadaki sorunlarla ilgili tartışmalar yapıp, karar önerileri sunmaktadır. Toplu sözleşme süreçlerinde bu komiteler toplu sözleşme komitesi adı altında süreci takip eden organlar haline gelebilir. Genellikle bu komiteler işyeri temsilcisine/temsilcilerine bağlı olarak çalışır. Sendikaların denetlenmesinde ve işçi iradesinin sendikalara yansıtılmasında bu komitelerin etkin çalıştırılması önemlidir. Eğer bilinçli işçiler bu komitelerde yer alıp, komiteleri işlevli hale getirmezse bu organlar sembolik hale gelir ve söz konusu sendika bürokratik bir nitelik taşıyorsa bürokrasinin iradesi işçinin iradesine hakim olur. Sendikal örgütlen-

menin olmadığı, henüz yetki alınmadığı aşamada sendikal örgütlenmenin önünü çeken nispeten az sayıda işçinin gizlilik prensiplerine uyararak oluşturduğu komiteler de yine birer sendikal işyeri komitesidir.

Parti işyeri komiteleri:

Fabrikalarda devrimci işçilerin oluşturduğu ve Devrimci İşçi Partisi'ne bağlı komitelerdir. Bu komiteler az sayıda işçiden oluşur. Bu komiteye katılmak için partinin sendikal ve siyasal eğitiminden geçmek gerekir. Bu komitelerin amacı devrimci sınıf siyasetini fabrikalar düzeyinde yürütmektir. Bu sınıf siyaseti işçi öncüsünü kazanmak, eğitmek ve sınıf mücadelesinde öncülük ve yol göstericilik yapmayı kapsar. Parti komitesi, sayısını çoğaltmaktan önce etkisini arttırmayı amaçlar. Dolayısıyla sığ bir anlayışla işçileri kafa kola olarak partili yapmayı değil işçi kitlesine sınıf bilinci aşılmasını ve mücadeleye başarıya ulaştırmak üzere öncülük etmeyi hedefler.

İşçinin Manifestosu

İşçi sınıfının öncüsünü örgütlemek ve proletaryayı iktidara taşımak*

Türkiye solu, en iyi örneklerinde dahi, devrimci örgütü, işçi sınıfından ve büyük emekçi kitlelerden destek alan, devrimci yükseliş döneminde onları kendi peşine takan bir örgüt olarak görmüştür. Proleter devrimciliği ise devrimci partiyi işçi sınıfının mücadelelerinin en ileri ve bilinçli müfrezesi olarak görmek anlamına gelir. Devrimci parti sınıfı aynı şey değildir; ondan keskin biçimde ayrılır. Ama sınıfın dışında konumlanmak anlamında değil; sınıfın her gün, her dakika devam etmekte olan mücadelesi içinde öne çıkan, belirli bir bilinç kazanan ve mücadele durulduktan sonra da sınıf bilincini yitirmeyen öncü katmanlarını örgütleyerek kendini sınıfın geri kalan durgun, geri bilince sahip, hatta bazen geri-

ci ideolojilere teslim olan katmanlarından ayırmak anlamında. Devrimci proleter partisi, işçi sınıfının öncüsü aracılığıyla sınıf içinde kök salmak için mücadele eden ve bu mücadelede başarıya ulaştığı ölçüde sınıfın bütünü ve daha geniş emekçi kitleleri sınıfın öncüsünün politik yöneticiliğine kazanmaya çalışan partidir. Kitleleri peşinden sürükleyen, sınıfın dışında bir parti değildir; sınıfın, devrimci bir program zemininde örgütlenmiş olan öncüsü sınıfın geri kalanını kazanmaya uğraşmaktadır. Evet, devrimci parti sınıfı aynı şey değildir, ama ondan ayrı değildir, onun bir ileri bölüğüdür. İşçilerin kurtuluşu ancak işçilerin kendi eseri olabilir.

* Bu bölüm, Devrimci İşçi Partisi Manifestosu'ndan alınmıştır.

İşçi mücadelesinde komiteler ve örgütlenme

İşçi sınıfı mücadelesinde komiteler öne çıkan örgütlenme biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Komite, işçilerin bir araya gelerek karar aldıkları, sonra uygulama için harekete geçirdikleri demokratik organlardır. Ancak komiteler, kapsadığı işçilerin bilinç düzeyi ve sayısına göre, mücadelede gördüğü işle ve göre birbirinden ayrılır.

Sendikasız bir fabrikada sendikal örgütlenme, sarı sendikaların olduğu işyerinde kitlesel istifalar ve sendika değiştirme, bürokrasinin olduğu sendika-

da bürokrasiye karşı denetim, toplu sözleşme süreci ve greve hazırlık, kıdem tazminatının kaldırılması gibi tüm sınıfı ilgilendiren sorunlara ilişkin mücadele, işten çıkartmalara karşı direniş, taşeronun yasaklanması ve akla gelebilecek her türlü başka mücadele, eğer etkili bir mücadele olacaksa öncelikle sınıf bilinciyle donanmış bir öncüye sahip olmalıdır. Sendikal komiteler ve fabrika komitelerine dayanarak en geniş işçi kitlesini örgütleyip harekete geçirebilmelidir.

1

Mücadelenin başlangıcı ve öncü işçiler:

İlk aşamada fabrika içinde örgütlenmenin gerekliliğine ikna olmuş, birlik ve mücadele ile hak elde edilebileceğinin bilincine varmış işçi sayısının az olması normaldir. Bu aşamada işçi kitlesinin çoğunluğuna korku, tedirginlik ve güvensizlik duyguları hakimdir. Baş-

langıç aşamasında öncü işçiler fabrikanın büyüklüğüne göre çoğu zaman tüm üretim birimlerine ve işçi kitlesine ulaşma olanaklarından yoksundur. Bu aşamada yine fabrikanın büyüklüğüne göre birbirinden haberdar olmaksızın aynı amaçlar doğrultusunda bir araya gelerek

ne yapmak gerektiğini tartışan farklı işçi gruplarının bulunması da sık karşılaşılan bir durumdur. Bu aşamada görev fabrika komitesini örgütleyecek sağlam bir çekirdek oluşturmaktır. Öncü işçiler bir araya gelerek hem sendikal hem hukuki hem de siyasal olarak örgütlen-

► İlk sayfadan devam...

me sürecini omuzlayabilecek bir donanıma sahip olmalıdır. Bunun için bir öz eğitim süreci gerekir. İşçilerin arasında proletarya partisine yakın işçilerin varlığı, eğitim sürecini kolaylaştırır, daha verimli kılar. Örgütlenmenin hedefleri ve mücadele perspektifi bu aşamada oluşturulmalıdır. Bu aşamada tam anlamıyla bir fabrika komitesinden bahsedemeyiz. Çünkü işçilerin ancak daha bilinçli bir azınlığı harekete geçmiştir. Bu oluşumun örneğin sendikası bir işyerinde sendikalaşma amacıyla kurulduğu durumlarda, işletme yönetimine karşı gizliliğini koruması çok önemlidir. Türkiye’de anayasa ve yasalarda tanınan haklar pratikte ne devlet ne de işverenler tarafından kabul edilmez. Dolayısıyla, işçiler yaptıkları yasal olduğu halde belirli bir güce kavuşana kadar işverenden gizli çalışmak zorundadırlar. Örneğin toplantıları işyerinde yapmak yanlıştır. Evlerde, kolay

görülemezler kahvelerde, güvenli derneklerde toplanmak gerekir. Bu aşamada komitenin başka işçilere açılmasında da dikkatli olmak, çabuk genişleme hevesi içinde güvenilmez kişilere gitmemek gerekir. İşveren işçiler arasında sınıf mücadelesinin yayılmasını erkenden bastırmak için casuslar/ajanlar kullanır. Bazılarını da kuşku üzerine ajanlaştırır. Dolayısıyla, bir insanın güvenilir olması, komitenin ve faaliyetin varlığını ona açmak için vazgeçilmez bir koşuldur. Öyleyse, sınıfın örgütleyicileri, bir insanın siyasi fikirlerinden ve daha genel olarak ne söylediğinden fazla onun güvenilirliğini test etmek zorundadır. Bütün bunlarda komite içinde partili işçilerin varlığı büyük bir kozdur çünkü işçi sınıfının mücadeleler tarihinin deneyimlerini ve taktiklerini o işyerine aktarmakta bir aracı rolü oynarlar. Parti komiteleri bu aşamada mücadelenin hem öncüsü hem de yürütücüsüdür.

2

Örgütlenme ve komiteler

İkinci aşamada hedef, varsa farklı mücadeleciler işçi gruplarını birleştirmek, ama her şeyden önce fabrikanın tümüne ulaşabilecek şekilde üretim birimleri ve gerekli diğer bölümlerden öncül işçiler arasında koordinasyonu sağlamaktır. Zaman zaman bu koordinasyonu sağlayan mekanizmalara da komite denmektedir. Ancak bu aşamada hala tüm işçileri kapsayan bir fabrika komitesinden değil bir öncül yapılanmadan söz edilmelidir. Bu aşamada parti komitesi yine hem öncü hem de yürütücüdür ancak sendikal örgütlenme sözü konusu olduğunda artık sendikal bilince sahip daha geniş bir grubun örgütlenmesi gündemdedir. Sendikanın henüz yetkili hale gelmediği bir aşamada oluşturulan bu örgütlenme, gelecekte sendikanın işyeri temsilcisi etrafında oluşturduğu işyeri komitesinin bir örneğidir.

Ancak sendikal yetki alınmadığı durumda gizlilik önemini koruyacaktır. Her bölümden birileri olacak diye ihtiyatsız davranmak çoğu zaman örgütlenmenin içine sınıf düşmanlarının sızmasına ve erken bir aşamada örgütlenmenin deşifre olmasına ve işten çıkartmalarla öncülerin kitleden kopartılmasına neden olabilmektedir. Buna karşı sabırlı ama atik biçimde örgütlenmeli, güvenliğe ve güvenilirliğe, komiteye katılacak işçilerin

çekirdekten haberdar olmadan önce sınırlı sayıda kişiyle temas etmesine ve sağlam referanslar olmadan komitenin genişletilmesine dikkat edilmelidir. Bu aşamada komite daha önce söylediğimiz gibi bir fabrika komitesi değil bir sendikal komitedir. Daha sınırlı sayıda işçiyi kapsayan bu komite içinde güven ve heyecan duygusu gelişirken genel kitlede ise korku, tedirginlik ve güvensizlik havasının devam etmesi normaldir.

3

Mücadelenin yükselişi ve fabrika komitesi:

Fabrika komitesi bilinçli ve sınıf bilincine sahip bir öncül çekirdeğe sahip olmalıdır. Tüm fabrikaya ulaşabilecek, işçilerin nabzını tutabilecek bir kapasiteye ulaştığında, uygun anı seçerek mücadelenin fitilini ateşlemek görevi daha önceki dönemde kurulan komitede olacaktır. Bu aşamada komitede güven ve kararlılık üst düzeyde olmalıdır. Artık komite genel işçi kitlesinin ruh durumunu değiştirme olanağına sahiptir. Gelişmeleri takip ederek, kitlenin ruh durumunu iyi gözlemleyerek ve

nabız tutarak, güvensizliğin yerine öz güveni, korkunun yerine cesareti hakim kılabilecek adımları atma görevi bu aşamada komitenin omuzlarındadır. Şüphesiz ki bunun için etkili ve heyecanlı konuşmalar gereklidir. Ancak işçinin öz güveni sadece ve sadece mücadelenin parçası olduğunda gerçek anlamda gelişecektir. Komite grev, direniş, sendikal örgütlenme vb. ne yapılırsa bu faaliyet çerçevesinde kendi içinde etkili bir işbölümü yapılmalı ve işçilerin hemen hepsini mücadelede aktif kılabilecek şekilde görevlendirmelidir.

Mücadelenin biçim ve içeriğine bağlı olarak, güvenlikten temizliğe, sendika ile ilişkilerin koordine edilmesinden işçilerin eğitilmesine, destek alınacak partiler ve demokratik kitle örgütleriyle ilişkilerden basına kurulacak ilişkilere, hukuk ve avukatlarla kurulacak ilişkilerden (evet! direniş, mücadeleyi, grevleri avukatlar değil işçiler yönetmelidir. İşçiler hukuka teslim olmak yerine hukuku mücadelenin hizmetine sunmayı öğrenmelidir) mali meselelere kadar, yiyecek ve içecek tedariki ve dağıtımından fabrika yönetimi,

devlet görevlileri vb. ile yapılacak görüşmelere kadar akla gelebilecek her türlü iş için görevlendirmeler yapılmalıdır. Tüm işçiler direnişin parçası haline getirilmelidir. Elbette, bu görevlendirmelerle hareketlendirilen alt komiteler bir bütünün parçasıdır. Yani ister hukuk işlerinden, ister temizlikten sorumlu olsun, bütün alt komiteler, bütün işçilerin ortak iradesini bir araya getiren, her siyasi görüşten işçileri sendikalı sendikası olmayanlara da bakmadan bir araya getiren, dolayısıyla büyük bir meşruiyete sahip olan fabrika

komitesine karşı sorumludur. Bu işyeri çapındaki genel komitenin mümkün olduğunca demokratik yöntemlerle oluşturulması da temsil gücünü ve meşruiyetini arttıracaktır. Komite, işçilerin hizmet aldığı, taleplerini iletip pasif şekilde bu taleplere karşılık verilmesini beklediği bir kurum değil, işçilerin öz örgütüdür. Ancak bu seviyeye ulaşıldığında parti komitesi ve sendikal komitenin ötesine geçilerek bir fabrika komitesinin kurulmuş olduğundan bahsedilebilir.

İşçi devriminde fabrika komiteleri hareketi

Fabrika komiteleri ilk kez tarihin en büyük ve muazzam işçi devrimi olan 1917 Rus Devrimi’nde ortaya çıkmıştır. İktidara yürüyen işçi sınıfına karşı sermaye sabotajlara, üretimi kısımaya ve fiili lokavtlara girişmiş, buna karşı dev bir mücadele dalgasının eşliğinde fabrikalar işçiler tarafından işgal edilerek bu işletmelerde kurulan fabrika komiteleri aracılığıyla işçi denetimi ortaya çıkmıştır. Fabrika komiteleri, işçi denetimi yoluyla kapitalistin işyerini yönetme yetkisinde gedikler açmış, patronun sömürmek dışında hiçbir gerçek işlevi olmadığını kanıtlanmış, işçi denetimi altında üretimin olabileceğini ve fabrikalarda iktidara adımını atan işçilerin ülkeyi de yönetebileceğini göstermiştir. Fabrika komi-

terleri fabrikalardaki tüm işçileri kapsayan geniş örgütlenmelerdi. Fabrikadaki günlük işleri, işçiler arasındaki görev bölüşümünü organize eder, demokratik olarak kararlar alır ve fabrikayı denetlerdi. Bu özelliği ile fabrika komiteleri işçi demokrasisinin temel birimleri olarak öne çıktılar. Fabrika komiteleri Rusya’da tüm sanayinin devlet mülkiyetine geçmesi, patronların mülksüzleştirilmesi ve kâr amacına dayalı piyasa anarşisinin yerini ihtiyaçlara yönelik merkezi planlamanın almasına dayanan işçi ekonomisinin kurulmasında önemli bir geçiş rolü oynadı. Sendikalar işçilerin ekonomik mücadelelerinin temel organları olurken fabrika komiteleri işçi denetiminin organları oldular.

